

LÄRARUTBILDNINGEN

Speciallärprogrammet, specialisering: Intellektuell funktionsnedsättning

*Programme in Special Needs Training:
Intellectual Disability*

Programkod: LASPL

Högskolepoäng/ECTS: 90

Utbildningsnivå: Avancerad nivå

Examenskategori: Yrkesexamen

Undervisningsspråk: Svenska

Fastställd av

Läraryrkesnämnden, 2026-01-26

Giltig från och med

Hösttermin 2026

Behörighetskrav

För antagning till Speciallärprogrammet krävs, förutom grundläggande behörighet, särskild behörighet, Svenska 3/Svenska som andraspråk 3 och Engelska 6.

Utöver detta krävs avlagd grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen eller motsvarande äldre examen samt tre års lärartjänstgöring omfattande minst halvtid efter utfärdad examen. Yrkeslivserfarenheten måste styrkas med tjänstgöringsintyg där tjänstens omfattning tydligt framgår.

Inledning

Speciallärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning på avancerad nivå. Vid Karlstads universitet betyder det att hela utbildningen genomsyras av ett tydligt yrkesperspektiv som vilar på en vetenskaplig grund. Utbildningen strävar efter att vara en arena där erfarenhetsbaserad kunskap möter forskningens problematiserande perspektiv på ett sådant sätt att de studerande utvecklar kunskap och kompetens att självständigt arbeta som speciallärare för barn och elever i behov av särskilt stöd. Speciallärarutbildningen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning ges vid Karlstads universitet.

Utbildningens mål

Utöver de allmänna mål i 1 kap. 9§ i högskoleförordningen gäller högskoleförordningens mål enligt nedan:

För speciallärarexamen (SFS 2011:186) med specialisering intellektuell funktionsnedsättning ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som speciallärare för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Kunskap och förståelse

För speciallärarexamen med specialisering intellektuell funktionsnedsättning ska studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om barn och elever i behov av särskilt stöd i ett historiskt perspektiv,
- visa kunskap om funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter,
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers språk- och begreppsutveckling och stimulans av denna,
- visa fördjupade kunskaper om bedömningsfrågor och betygssättning,
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers utveckling och lärande, och visa kunskap om utveckling och lärande hos barn och elever med funktionsnedsättningar, inbegripet neuropsykiatriska svårigheter, samt visa fördjupad kunskap om barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnen eller ämnesområden.

Färdighet och förmåga

För speciallärarexamen med specialisering intellektuell funktionsnedsättning ska studenten

- visa förmåga att kritiskt och självständigt ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete och bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att delta i arbetet med att utforma och genomföra åtgärdsprogram för enskilda elever i samverkan med berörda aktörer samt förmåga att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens lärmiljöer,
- visa förmåga att kritiskt granska olika vetenskapliga perspektiv på neuropsykiatriska svårigheter samt tillämpa kunskaper om neuropsykiatriska svårigheter i olika lärmiljöer,
- visa förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i frågor som rör lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med intellektuell funktionsnedsättning,
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever,
- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter för individen i de lärmiljöer där barnet eller eleven får sin undervisning och vistas under förskole- eller skoldagen, och
- visa fördjupad förmåga till ett individanpassat arbetssätt för barn och elever i behov av särskilt stöd.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För speciallärarexamen med specialisering intellektuell funktionsnedsättning ska studenten

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om betydelsen av samarbete och samverkan med andra skolformer och yrkesgrupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För speciallärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Utbildningens utformning

Specialpedagogik har sin vetenskapliga grund i flera olika ämnesinriktningar såsom pedagogik, psykologi och sociologi. Det är

både ett kunskaps- och forskningsområde samtidigt som det handlar om pedagogisk vardag och politiska värden. Det är därmed ett komplext och mångvetenskapligt ämne som berör frågor om ideologi, utbildningsfilosofi och didaktik. Specialpedagogisk verksamhet kännetecknas såväl historiskt som i nutid av olika värderingar, ideologier och forskningstraditioner. En röd tråd som löper genom speciallärarutbildningen vid Karlstads universitet är att beakta olika specialpedagogiska och teoretiska perspektiv på de områden som kurserna behandlar. Varje kurs planeras vidare utifrån dubbla progressioner: en som relaterar till breddning och fördjupning inom det specialpedagogiska kunskaps- och verksamhetsområdet och en som relaterar till vetenskaplighet. Inom kurserna skapas forum, till exempel i form av digitala och campusförlagda seminarier, där studenternas erfarenhetsbaserade kunskap möter teoretiskt grundad kunskap. I fältstudier och examinationsuppgifter ges studenten möjlighet att själv använda olika metoder för datainsamling och databearbetning, samt producera forskningsgrundade texter av relevans för att utveckla den kompetens som speciallärare ska besitta. Centralt är även studentens självkännedom och empatiska förmåga, med särskilt beaktande av etiska aspekter som i hög grad är aktuella i arbetet med barn och elever i skolsvårigheter med en utgångspunkt i nationella och internationella styrdokument.

Utbildningen omfattar 90 högskolepoäng och består av tre block om 30 hp vardera. Det första blocket utgörs av kurser med övergripande specialpedagogiskt perspektiv på forskning och undervisningsverksamhet. Det andra blocket utgörs av fördjupningskurser inom specialiseringen mot intellektuell funktionsnedsättning. Det tredje blocket innehåller en kurs i vetenskapliga metoder samt examensarbetskursen. I båda dessa kurser blir specialiseringen mot intellektuell funktionsnedsättning synlig genom studentens egna val av kunskapsfält, litteratur och problemställning för det självständiga arbetet.

I normalfallet ges utbildningen på halvfart och distans via lärplattform med campusförlagda kursträffar varje termin. Fältstudier är återkommande inslag genom hela utbildningen. Studenten förväntas ha möjlighet att genomföra dessa fältstudier i praktisk yrkesverksamhet.

Utbildningens innehåll

BLOCK 1

- Specialpedagogik som forsknings- och verksamhetsområde, 15 hp
- Specialpedagogisk praktik, 15 hp

BLOCK 2

Specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning

- Lärande och undervisning i anpassade skolan, del I, 15 hp
- Lärande och undervisning i anpassade skolan, del II, 15 hp

BLOCK 3

- Vetenskapliga metoder i specialpedagogisk forskning, 15 hp
- Examensarbete i speciallärarprogrammet, 15 hp

Examensbenämning

Speciallärarexamen.

I examensbeviset anges specialisering och för vilken verksamhet utbildningen är avsedd, där verksamhetsområdet grundar sig på studentens tidigare avlagda examen.

Postgraduate Diploma in Special Needs Training

Tillgodoräknande av kurs

Student har rätt att begära tillgodoräknande av tidigare studier vid svensk högskola eller studier utomlands. Beslut om tillgodoräknande fattas enligt gällande regelverk.

Övrigt

Gällande regler för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Karlstads universitet reglerar studenters och anställdas skyldigheter och rättigheter.